

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

REGISTRERINGSRAPPORT KULTURETATEN

E6 KVÆNANGSFJELLET

SAKSNR	16/767	ØK-KART	
--------	--------	---------	--

KOMMUNE	NORDREISA KVÆNANGEN	STED		GNR/BNR	
---------	------------------------	------	--	---------	--

ANGÅENDE	KONSEKVENSTREDNING FOR OMLEGGING AV E6 OVER KVÆNANGSFJELLET
----------	---

OPPDRAG	ARKEOLOGISK REGISTRERING	REGISTRERINGSDATO	20.06 -22.07 2016
---------	--------------------------	-------------------	-------------------

NY REGISTRERING AV ARKEOLOGISK LOKALITET	EN STEINALDERLOKALITET I BUKTA I KVÆNANGEN KOMMUNE
--	---

INNBERETNING VED	VIDAR BENONISEN	INNBERETNINGSDATO	26.08.16
------------------	-----------------	-------------------	----------

INNHold

FIGURLISTE.....	1
1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN.....	2
1.1 Deltakere.....	2
1.2 Sammendrag.....	2
2. METODE OG DOKUMENTASJON.....	2
3. KORTFATTET HISTORIKK.....	3
4. OMRÅDEBESKRIVELSE.....	4
4.1 Oksfjordhamn – Tverrelva.....	4
4.2 Sandneselva – Karvika.....	5
5. NYTT KULTURMINNE. «BUKTA» (ASKELADDEN ID 221800).....	5
5.1 Beskrivelse.....	5
5.2 Funn.....	6
5.3 Datering.....	8
6. GJENNOMGANG AV UNDERSØKELSEN.....	8
6.1 Delstrekning 1.....	9
6.2 Delstrekning 2.....	11
7. VURDERINGER OG KONKLUSJON.....	13

FIGURLISTE

Figur 1. Området.....	3
Figur 2. Delstrekninger.....	3
Figur 3. Bukta, Karvika og Tømmerbukta.....	6
Figur 4. Bukta.....	7
Figur 5. Avgrensning.....	7
Figur 6. Steinalderlokaliteten «Bukta».....	8
Figur 7. Funntabell.....	8
Figur 8. Området ved Kjølen.....	9
Figur 9. Strekning mellom Pavelneset og Tverrelva.....	10
Figur 10. Område ovenfor Karvika og Tømmervika.....	11
Figur 11. Fin terrasse like sør for Rakkeneselva.....	12
Figur 12. Strekninga fra Rakkenesbukta og videre nordover.....	13

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

I perioden 20.06-22.07.2016 ble det i regi av Troms fylkeskommune, Avd. for Kulturarv gjennomført arkeologiske undersøkelser i området mellom Oksfjordhamn - Tverrelva (Delstrekning 1) og Sandneselva - Karvika (Delstrekning 3) i henholdsvis Nordreisa og Kvænangen kommune (Figur 1 og 2). Bakgrunnen for dette er at Statens vegvesen i samarbeid med de berørte kommunene har startet arbeidet med å utarbeide en konsekvensutredning for omlegging av E6 over Kvænangsfjellet.

1.1 Deltakere

Selve feltarbeidet ble gjennomført av arkeologene Vidar Benonisen (5 uker), Kjersti Krogsæter (5 uker), Anders Nilsen (4 uker), Hallvard Bruvold (4 uker) og Marte Foss Tveiten (1 uke). Førstnevnte var rapportansvarlig.

1.2 Sammendrag

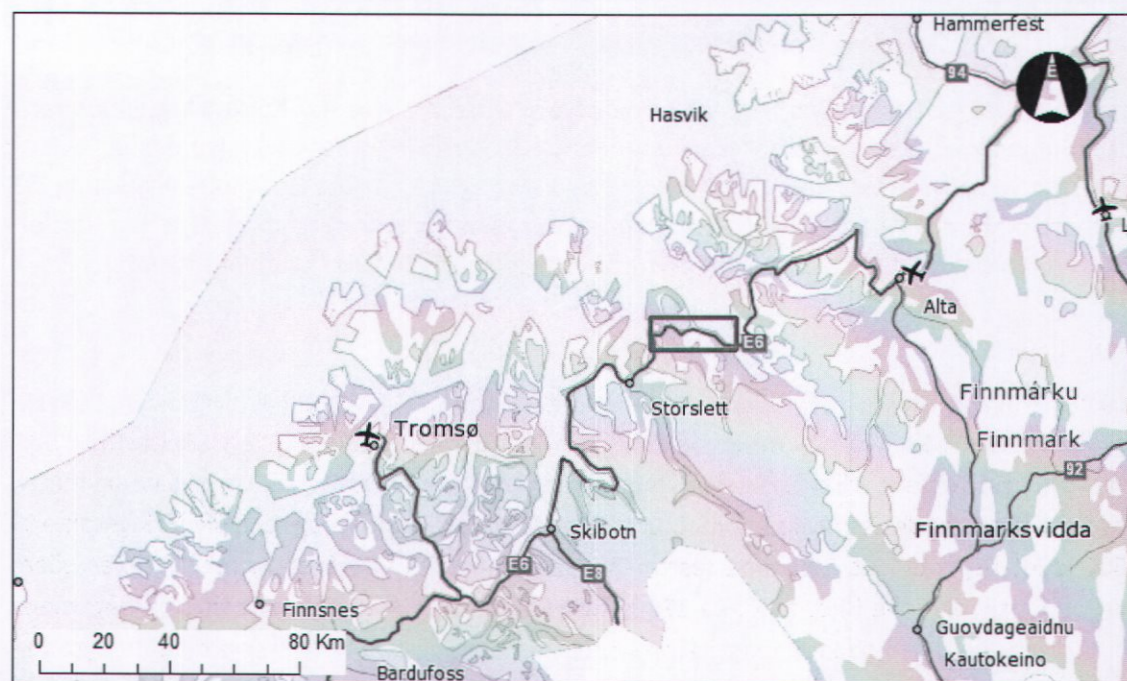
Gjennom befaringene og undersøkelsene på strekninga mellom Sandneselva – Karvik (Delstrekning 3) ble det funnet en ny lokalitet fra eldre steinalder i Bukta (Luokta) på Gnr. 37, Bnr. 4, ca. 3 km. nordvest for Sørstraumen i Kvænangen kommune.

2. METODE OG DOKUMENTASJON

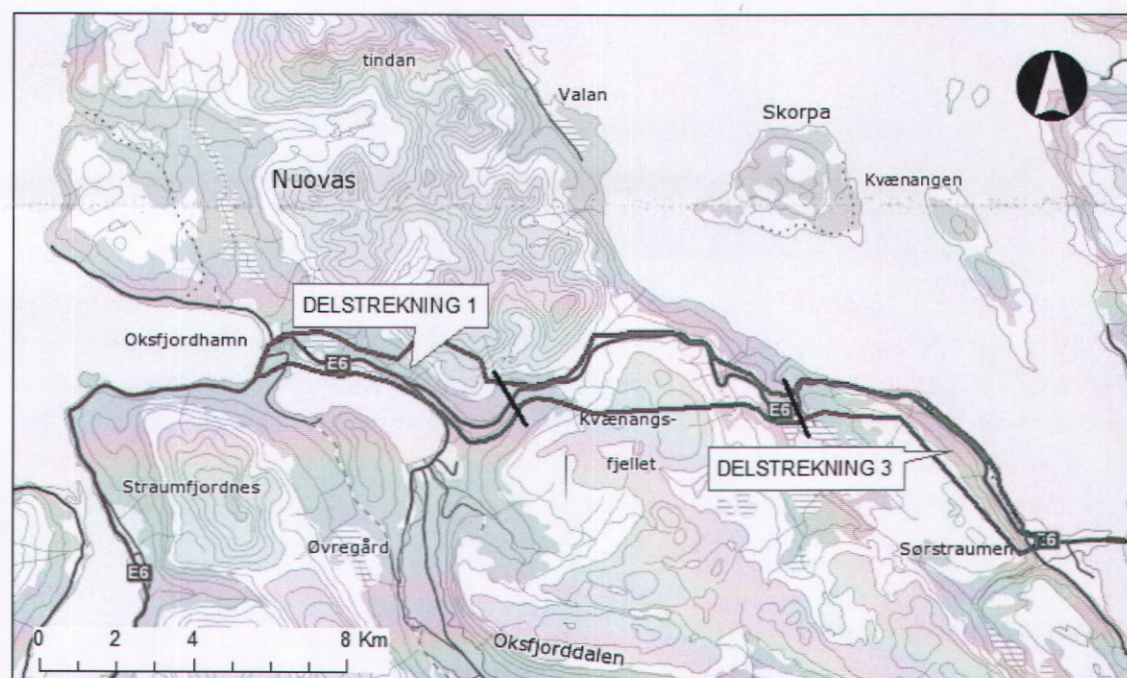
Den metodiske fremgangsmåten som ble benyttet på prosjektet var såkalt visuell overflateregistrering og prøvestikking. Førstnevnte går ut på at strekninga undersøkes for kulturminner og spor etter fortidig aktivitet som er synlige på markoverflaten. På den måten får man også et overblikk over terrenget og landskapet for øvrig slik at det kan gjøres vurderinger og prioriteringer i forhold til videre undersøkelser ved hjelp av andre metoder.

Prøvestikking går ut på å dokumentere kulturminner som ligger skjult under bakken. Metoden brukes i hovedsak til å finne boplasser fra steinalder og tidlig metalltid, men også kulturlag fra yngre perioder kan påvises på denne måten. I det utvalgte området blir det tatt prøvestikk med spade på ca. 40 x 40 cm og ned til steril undergrunn. Massene blir såldet og sett gjennom for redskaper, avfall fra redskapsproduksjon, keramikk og lignende. Eventuelle positive prøvestikk blir videre fotografert og tegnet på et tilpasset prøvestikkskjema med tilhørende beskrivelser av stratigrafi, funn, etc.

De digitale dokumentasjonen i felt ble gjort med en Trimble Geo7X håndholdt GNSS (GPS) påmontert stang med ekstern antenne for best mulig dekning i skog- og fjellområder. Trimblen var videre tilknyttet et CPOS-abonnement for mest mulig nøyaktige innmålinger. Underveis i prosjektet ble kildedataene overført til en bærbar PC med Intrasis 3 (GIS) programvare for lagring og videre ferdigstilling.

Figur 1. Området.

Figur 2. Delstrekninger.

3. KORTFATTET HISTORIKK

Kulturminnene som tidligere er registrert i- og i umiddelbar nærhet til planområdet domineres i første rekke av hustufter, med høyest tetthet rundt Oksfjorden i Nordreisa og Sørstraumen i Kvenangen. De fleste strukturene ligger i lav høyde over havet og er sannsynligvis samiske, men i området ved Sørstraumen er det registrert et tuftfelt med over 20 tufter fra yngre steinalder. Ved Tømmervika noe lengre øst ble det i 2008 gravd ut en liten lokalitet fra siste del av eldre steinalder. I Nordstraumen er det videre gravd ut en lokalitet fra sein steinalder/tidlig metalltid i forbindelse med bygginga av ny E6 og anlegg av bro i 1979.

Kvæningen har fra historisk tid vært en del av det samisk kulturområdet på Nordkalotten. Gamle norrøne stedsnavn slik som Nøklan (lykill) og Kvæningen (-anгр er gammelnorsk for fjord) vitner imidlertid om at området har vært besøkt av nordmenn så tidlig som på 800-tallet (Bjørklund: Fjordfolket i Kvæningen 1985). I følge Bjørklund var det folk fra Hålogaland (den norske kystbosetninga mellom Nordland og nord til Malangen i Troms) som tok slike «finneferder», eller kombinasjoner av handel- og herjingstokter. Det er videre interessant at selve stedsnavnet Kvæningen gir en indikasjon på at nordmennene allerede så tidlig som i jernalderen var innforstått med at dette var en fjord hvor det ofte var kvæner. Disse kvænene er en folkegruppe som skal ha vært bosatt i de nordøstlige delene av Bottenvika og som ifølge Ottars beretninger skal ha drevet med plyndringstokter i samiske områder med ujevne mellomrom (Bjørklund 1985). Disse tidlige kvænene synes å være forløpere til Birkarlene som drev omfattende handelsvirksomhet på Nordkalotten utover i middelalderen. Utover tidlig middelalder kom også russerne til og drev sine «finneferder» sørover langs kysten. Og på samme måte som for nordmennene var dette i praksis kombinerte handels-, skattleggings- og rene plyndringstokter. Utover 1500-tallet begynte det å komme fastboende nordmenn til ytterkysten, mens samer eller «sjøfinner» hadde tilhold inne i fjordene. På 1700-tallet kommer på nytt kvænene til området, men denne gang som fredelige fastboende, og nå brukt som en betegnelse på finskspråklige innflyttere hovedsakelig fra Nord-Sverige og Nord-Finland (Bjørklund 1985). Fra 1700-tallet og utover har området med andre ord hatt en tredelt befolkning bestående av samer, kvæner og nordmenn.

Av nyere tids historie kan spesielt nevnes at den viktige ferdselsåren over Kvæangsfjellet gjorde at okkupasjonsmakten under 2. verdenskrig initierte bygginga av snøskjermer og tretunneler over ei 6 km lang strekning på fjellovergangen, samtidig som det skulle bygges en tunnel på Baddereidet. I den forbindelse ble Veidal fangeleir etablert på selve Kvæangsfjellet og en annen i Badderen. På høsten 1944 ble denne tretunnelen brent sammen med all annen bebyggelse under de tyske troppenes tilbaketrekning fra Finnmark og Nord-Troms.

4. OMRÅDEBESKRIVELSE

Selve Kvæangsfjellet er et høyfjellsområde og en fjellovergang (ca. 400 moh.) på grensa mellom Nordreisa og Kvæningen kommune i Troms fylke. Fra vest starter den i et stigende bredt dalføre fra østsida av Oksfjordvannet, og går videre oppover mellom Storbukttiden og Malingsfjellet til den løper ut ovenfor Storbukta og Kvæangsfjorden i nordøst. Ute i fjorden ligger øyene Skorpa rett nordøst, Nøklan i øst og Spildra noe lengre mot nord (figur 1 og 2).

4.1 Oksfjordhamn – Tverrelva

Den ca. 6,5 km lange vestligste delen av planområdet (delstrekning 1) som ble undersøkt ligger i nær tilknytning til Oksfjorden som er en fjordarm på østsida av Reisafjorden i Nordreisa kommune. Lengst vest begynner det ved Oksfjordhamn ved Kjølén og utløpet av Fiskelva, og følger E6 videre østover langs nord- og nordøstsida av det ca. 4,5 km lange Oksfjordvannet. Delstrekninga avsluttes ved Tverrelva ca. 3 km nordøst for Oksfjordvannet. Planområdet har varierende bredde og er ca. 1 km i partiet fra Kjølén til Suselva. Deretter smalner det inn noe videre mot Pavelneset hvorpå det igjen breier seg kraftig ut til ca. 1,5 km nesten helt fram til Tverrelva.

Bortsett fra Kjølén som kanskje best kan beskrives som en lav (60 moh.) liten skogkledd halvøy like sørvest for Fiskelva, så ligger det meste av delområdet under tregrensa i skråninga av de over 1000 meter høye Nuovasfjellene. Ovenfor E6 og vest for Fiskelva er terrenget flatere og domineres av

myrområdet Stormyran. Vegetasjonen og terrenget er relativt homogent, spesielt øst for Suselva, med tett løvskog og høy landskapsgradient ned mot Oksfjordvannet. Det meste av den begrensede bebyggelsen innenfor delområdet ligger ved Suselva og ovenfor E6 på nordvestsida av Oksfjordvannet. Her finner vi fritidsboliger og enkeltstående bruk med til dels gjengrodd beite- og slåttemark.

4.2 Sandneselva – Karvika

Den østligste delstrekninga av planområdet er ca. 7,5 km lang og ligger på sørvestsida av den indre delen av Kvæangsfjorden i Kvæningen kommune. Den starter ved Sandneselva i nordvest og følger E6 østover mot Rakkeneset hvor den gjør en liten knekk og går videre sørøstover mot Bukta og Karvika ca. 2 km. vest for Kvæangsstraumen. På delstrekning 3 smalner planområdet inn fra ca. 900 meter ved Sandneselva i nordvest til ca. 500 meter ved Rakkeneset i sørøst. Fra Rakkeneset vider det seg ut til ca. 1 km bredde ved Bukta og Bukteneset, til det igjen smalner gradvis inn til ca. 4-500 meter ved Karvika lengst i sørøst.

Topografien på denne delstrekninga er karakterisert ved at Rakkenesfjellet og Karvikfjellet danner et ca. 400 meter høyt nordvest-sørøst gående fjellplatå som stuper bratt ned mot E6 og Kvæangsfjorden i øst. Disse rasutsatte områdene er spesielt uttalte mellom Sandneselva og Rakkeneset. Fra Rakkeneset og videre sørøstover mot Karvika ligger E6 på en relativt smal og svakt skrånende terrasse som blir gradvis brattere ned mot havet. Lengst i sørøst ved Karvika og krysset til RV 367 åpner landskapet seg noe opp til en bred flate med flere mindre markerte terrasser ned mot Tømmerbukta og videre mot Sørstraumen utenfor planområdet. Bortsett fra et mindre plantefelt like utenfor planområdet, så består vegetasjonen ovenfor Karvika og Tømmervika hovedsakelig av lyng, enkelte busker og små treklynger her og der. Videre nordvest mot Rakkeneset og Sandneselva blir løvskogen adskillig tettere, men fortsatt med enkelte åpne partier med lyng og nakent berg i den sørligste delen. Den oppdyrkede marka innenfor delområde 3 begrenser seg i dag til noen få spredte felt rundt Rakkeneset. Bosetninga er også svært spredt og begrenser seg til et fåtall hus i området rundt Rakkeneset og på strekninga fra Bukteneset til Karvika.

5. NYTT KULTURMINNE – BUKTA (ASKELOADEN ID 221800)

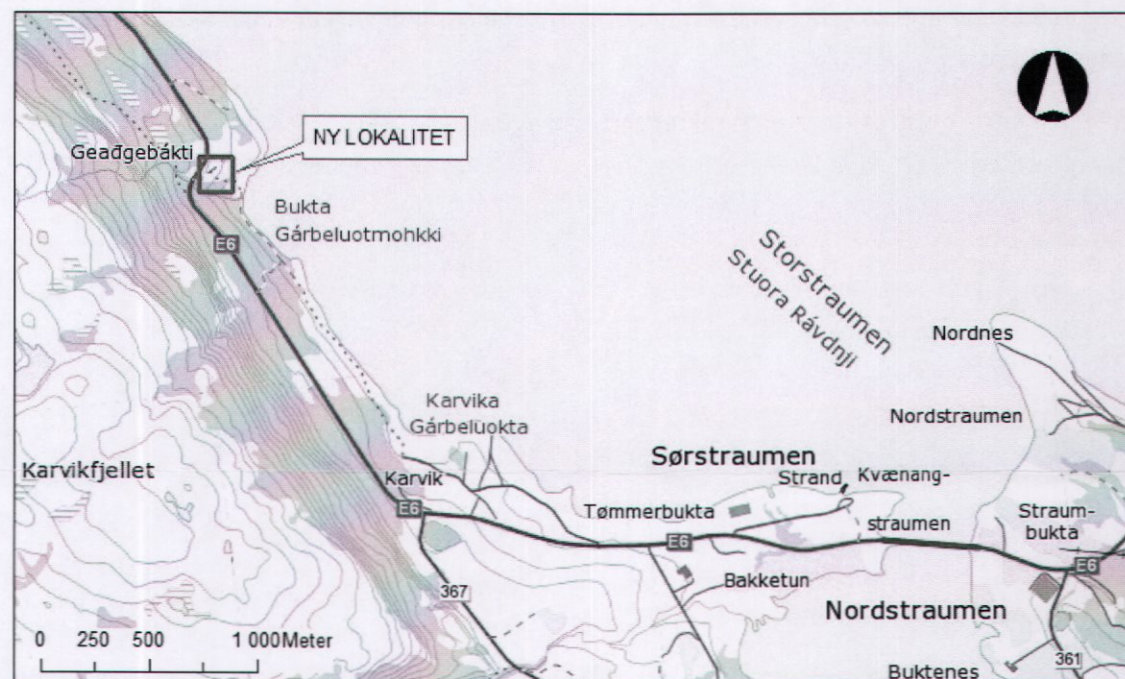
5.1 Beskrivelse

Lokaliteten (Intrasis ID 200018, Gnr. 37, Bnr. 4) ligger på en liten sørvendt terrasse på 27 meters høyde ovenfor Bukta og ca. 3 km nordvest for Sørstraumen (figur 3-6). Den ligger nedenfor E6 og ca. 100 meter rett øst for Buktesvingen og rasteplassen ved Bukteelva. På samisk heter stedet Luokta eller Gárbeluotmohkki («Luokta» og «-Mohkki» betyr bukt og «Gárbe-» en type båt). Rett på sørøstsida av rasteplassen går det en privat vei som svinger nordøstover mot en hytteeiendom nærmere Bukteneset, og som gir lett tilgjengelighet via to stier som går både på sørvestsida og nordøstsida av lokaliteten. Ca. 100 meter sørøstover ned mot havet står det et gammelt ubebodd hus og to velholdte små naust på nordsida av elva. Det er videre flere delvis ødelagte mindre bygninger, murer og spor etter eldre moderne bosetning. Lengst nede ved sjøen helt nord i bukta er det tidligere registrert to uklart markerte kulturminner, henholdsvis en hustuft (Askeladden ID 47162-1) og en nausttuft (Askeladden ID 47162-2) av ukjent alder. I følge lokale informanter skal det ha vært båtbyggeri her i gamle dager.

Lokaliteten ligger lunt til med god beskyttelse mot vind (og bølger) fra nord, vest og delvis sør. Skogvoksten er moderat og domineres av flekkvis bjørkeskog og rogn mellom delvis nakne berggrabber. Bunnvegetasjon består hovedsakelig av lyng og litt mose. På selve terrassen er det også nakne partier

helt uten vegetasjon, spesielt i den østlige delen. Kulturminnet er naturlig avgrenset av selve terrassen, en markert bergknaus som ligger like nord for den, og av den bratte skråninga ned mot havet i sør. Arealet er anslått til ca. 800 m².

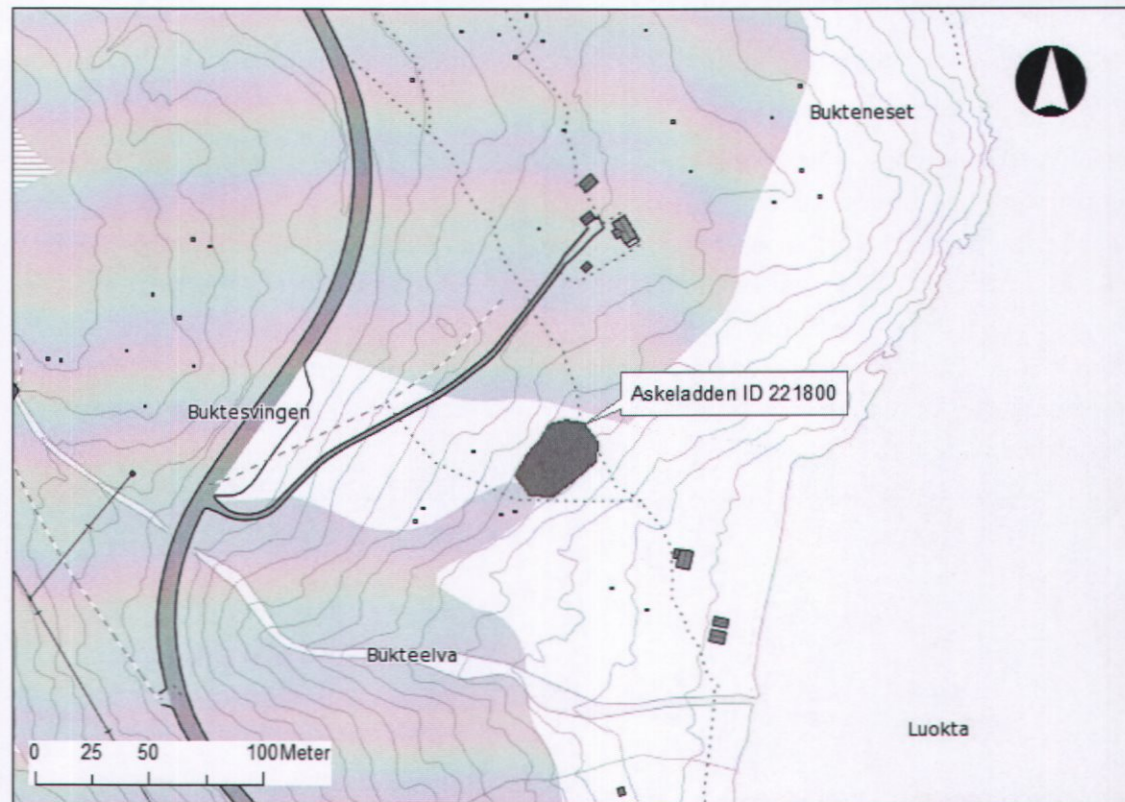
Stratigrafien på terrassen består av et tynt topplag av torv på inntil 10 cm, men som sagt også med partier på overflata helt uten akkumulerte organiske masser. Under torva finner vi flate vannrulla knyttnevestore steiner med litt grå sand, jord og røtter lengst oppe. Nedover i dette laget blir steinene gjerne mindre, samtidig som de organiske komponentene gradvis forsvinner. Sanden blir i noen tilfeller lysere grå og mer siltig dypere nede, mens den i andre tilfeller erstattes av rød sand. Prøvestikkene ble gravd ned mot 50-60 cm, men ingen endringer i undergrunnen ble observert utover de beskrivelsene som allerede er gjort. Det funnførende laget starter rett under torva (eller åpent i dagen) og synes å gå ned til en dybde på rundt 15 cm.

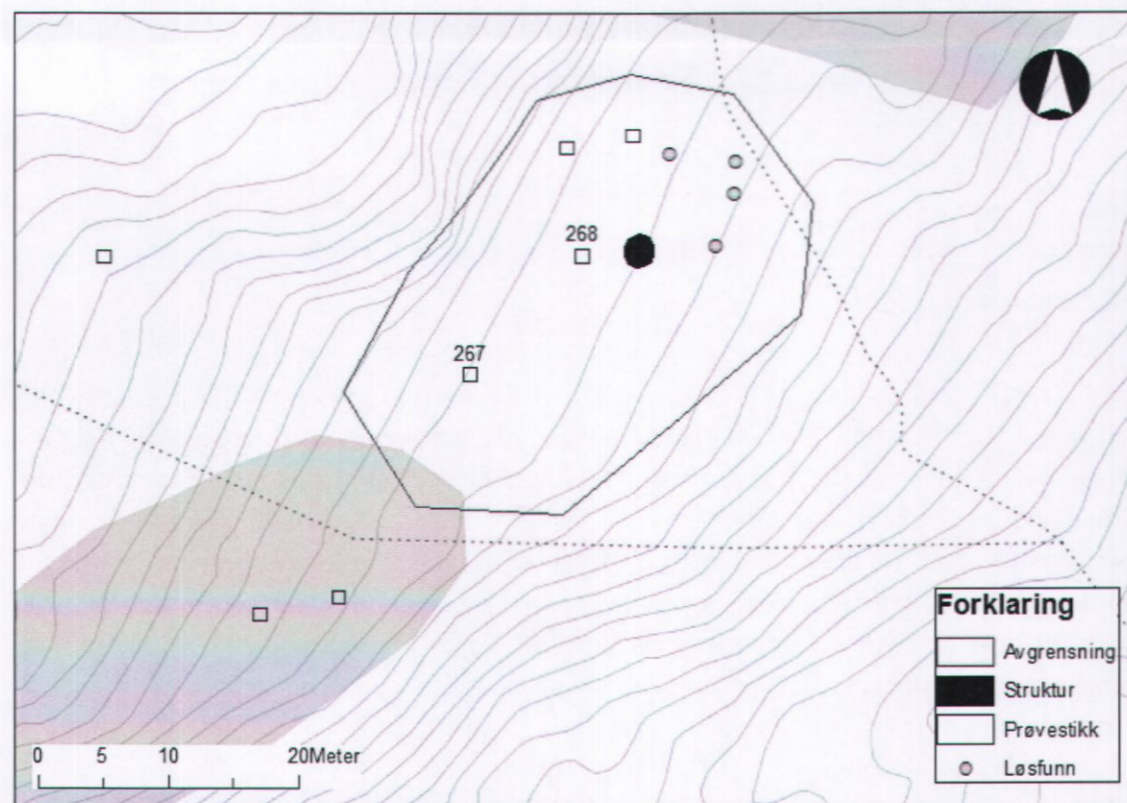
Figur 3. Bukta, Karvika og Tømmerbukta.

5.2 Funn

Det ble i alt gjort 4 enkeltstående funn i overflata og 9 funn i 2 positive prøvestikk, altså 13 funn totalt. Av råstoffmaterialet er den største andelen chert med totalt 9 funn, deriblant 2 retusjerte avslag. De øvrige 4 funnene er bergkrystall hvorav et er et midtfragment av en mulig mikroflekk eller mikroflekkelignende avslag (figur 7). Det ble også registrert en rund liten forsenkning (ca. 20 cm dyp og 1 meter i diameter), i den åpne torv- og vegetasjonsløse delen av terrassen mellom de positive prøvestikkene og området hvor enkeltfunnene ble gjort. Hva denne strukturen er, og hvorvidt den er samtidig med gjenstandsfunnene eller ikke er imidlertid høyst usikkert. Sannsynligheten er vel kanskje størst for at den er yngre.

Figur 4. Bukta.

Figur 5. Avgrensning (Positive prøvestikk er markert med Intrasisnummer).

Figur 6. Steinalderlokaliteten «Bukta». Sett mot nord.

5.3 Datering

Funnmaterialet og det forhold at lokaliteten ligger på 27 moh. antyder at lokaliteten «Bukta» skal dateres til siste halvdel av eldre steinalder. Fragmentet av den mulige mikroflekken er for usikker som diagnostisk gjenstandsartefakt til at en nærmere datering kan gjøres utover dette.

Ts. nummer	Rute (R)/løsfunn (F)	Bunngravd	Gjenstand	Materiale	Antall
15368.1	R267	X	Avslag	Chert	1
15368.2	R268	X	Avslag, retusjert	Chert	1
15368.3	R268	X	Avslag	Chert	3
15368.4	R268	X	Mikroflekke, flekkelignende	Bergkrystall	1
15368.5	R268	X	Avslag	Bergkrystall	3
15368.6	F269		Avslag, retusjert	Chert	1
15368.7	F270		Avslag	Chert	1
15368.8	F271		Avslag	Chert	1
15368.9	F272		Avslag	Chert	1

Figur 7. Funntabell.

6. GJENNOMGANG AV UNDERSØKELSEN

Selv om begge planområdene var vurdert på forhånd på bakgrunn av kartmateriale og flyfoto så gjorde det samlede arealet og den store variasjonen i bl.a. høyde over havet, landskapsgradient og vegetasjon det tidlig nødvendig å gjøre prioriteringer med hensyn til funnpotensial og tidsbruk også i felt. Undersøkelsene ble derfor gjennomført i tre deler, hvor den første innledende fasen besto i at begge

strekningene ble overflatebefart med målsetning om å finne ikke tidligere registrerte kulturminner og samtidig få en oversikt over de områdene som hadde størst potensial for videre prøvestikking. I praksis innebar dette fortrinnsvis terrasser, arealer og områder som lå under 60 moh., som var relativt plane og tørre, og som ikke hadde for tett skogvokst. Vi så videre spesielt på områder ved elver og bukter, samtidig som vi unngikk steder som åpenbart hadde vært utsatt for omfattende moderne forstyrrelser. I neste omgang ble de beste områdene av disse grundigere undersøkt og prøvestukket, og i siste del ble de øvrige tatt. I planområdet på begge delstrekningene ble det gravd ca. 540 prøvestikk totalt. Det bør også nevnes at kontrollregistreringer av tidligere kjente kulturminner ble nedprioritert pga. Sametingets undersøkelser innenfor samme tidsrom.

6.1 Delstrekning 1

På Nordreisa-siden merket områdene på begge sidene av Fiskelva ved utløpet til Oksfjordvannet seg ut til å ha det høyeste potensialet for videre undersøkelser og prøvestikking. Ved Kjølen, lengst sørvest i planområdet, framsto terrenget som relativt jevnt selv om landskapsgradienten sett i en litt større målestokk var moderat til høy, spesielt ned mot E6 i vest og elva i nord. I overkanten av disse brattere delene var det imidlertid flere vestvendte terrasser i ulike høydenivå som framsto som velegnede for steinalderbosetning. Et markant trekk ved de samme terrassene er at det er gravd ned ett utall skytestillinger her som ifølge en lokal informant skal være fra 2. verdenskrig. Utover dette er området relativt uforstyrret av moderne aktivitet bortsett fra et stort grustaksareal 10-15 moh. ved veien i vest og kirkegården som ligger ca. 35 moh. og noe lengre nord (figur 7). Vegetasjon besto hovedsakelig av lyng og en ikke alt for tett bjørkeskog. Terrenget var videre veldrenert og meget velegnet for prøvestikking. Undergrunnen hadde typisk podsolprofil med et 10-15 cm tykt torvlag øverst, etterfulgt av 10-15 cm grå sand og med rustbrun sand i bunnen. Det ble gravd i alt 105 prøvestikk i en høyde på mellom 10 og 60 moh. innenfor planområdet rundt Kjølen, men alle var negative.

Figur 8. Området ved Kjølen. Sett mot sør.

Ved Vintersetet, rett nord for Fiskelva, fra Oksfjord kapell og ca. 300 meter øst-nordøstover mot Vintersetelva var det også flere sør- og sørvestvendte terrasser og flater som egnede seg godt for prøvestikking. Spesielt ovenfor E6 og i den vestlige delen nedenfor var terrenget åpent og veldrenert, og med en bunnvegetasjon som for en stor del besto av lyng og litt mose, samt enkelte spredte treklynger her og der. Undergrunnen i den østlige delen var stort sett lik den vi hadde ved Kjølen på andre sida av Fiskelva. I den vestligste og lavestliggende delen utover mot Oksfjorden, og spesielt nær kapellet, var undergrunnen annerledes og besto hovedsakelig av flate og mindre avrundede steiner

uten synlige lagdelinger. I området ved Vintersetet ble det tatt 42 prøvestikk mellom ca. 10 og 40 høydemeter uten at noen funn ble gjort.

Ca. 400 meter videre østover ved Lysmen går det også ei lita elv ned fra den stor myra ovenfor. Vegetasjonen var tettere her, men ovenfor E6, langs noen tørrere rygger som går langsetter elva på østsida og nedenfor bebyggelsen på vestsida, var det brukbare muligheter for å gjøre undersøker under markoverflata. Undergrunnen spesielt på østsida av «Lysmenelva» var bra med tynn torv på rundt 5 cm etterfulgt av et ca. 10 cm grått sandlag med grus og enkelte små steiner. Under det grå laget var det rustbrun sand og sandjord med større steiner i bunnen. Langs østsida av elva ble det tatt 25 prøvestikk og langs vestsida 13 prøvestikk. Høyden var på mellom 20 og 50 moh. Alle prøvestikkene var også her negative.

Figur 9. Strekning mellom Pavelneset og Tverrelva. Sett mot vest.

Videre østover ble terrenget stadig mindre velegnet for prøvestikking. I områdene fra Lysmen til Suselva og videre mot Pavelneset var det imidlertid flere oppdyrkede arealer og delvis gjengrodde slåtte- og beitemarker ovenfor E6 som ble testet ut. Det var også en markert terrasse rundt 30 moh. langs deler av denne strekningen som var interessant i så måte. Landskapet var imidlertid ofte fuktig og undergrunnen ujevn og steinete med svært tett og uframkommelig vegetasjon i de udyrkede partiene. Dette var spesielt markant langs Suselva hvor vi kun tok 15 prøvestikk på et tørrere og mer åpen parti på østsida i en høyde på rundt 40-50 moh. Stratigrafien i de oppdyrkede arealene besto i overveiende grad av tynt gresstorvlag øverst, etterfulgt av et tykt brunt sandjordslag med gulgrønn leire og stein i bunnen. På strekningen mellom Lysmen og Pavelneset ble det tatt til sammen 63 prøvestikk uten at noen funn ble gjort.

På strekningen fra Pavelneset og videre østover til Tverrelva ble det ikke gjort noen undersøkelser i felt bortsett fra det vi kunne observere fra veien. Terrenget var for bratt, undergrunnen for fuktig og ujevn,

og vegetasjonen for tett til at dette var praktisk gjennomførbart. Sannsynligheten for funn på dette partiet var da også i utgangspunktet ansett for å være nærmest ikke-eksisterende (figur 9).

6.2 Delstrekning 3

Selv om det ikke ble gjort noen funn av kulturminner på markoverflata så sto det klart fra den første innledende befarings at det beste området for prøvestikking på Kvænangen-siden tilsynelatende lå i den sørøstligste delen nær Sørstraumen. Spesielt flatene og skråningene ovenfor Karvika og Tømmerbukta var interessante av flere grunner. For det første var terrenget relativt uforstyrret av moderne aktivitet. For det andre var grunnen veldrenert og med flater, terrasser og hellinger med lav- og moderat landskapsgradient. Det lå videre mellom ca. 30-60 moh. som syntes å være en nær optimal høyde for å finne bosetningsspør fra eldre steinalder. Sist men ikke minst var området lite skogbevokst og dermed svært gunstig for prøvestikking (figur 10). Den arkeologiske historikken talte også til områdets fordel i og med at det det rett utenfor planområdets østligste grense som tidligere nevnt var gravd en lokalitet fra siste del av eldre steinalder. Videre at det var registrert et 20-talls tufter rett vest for butikken på Sørstraumen bare få hundre meter lengre øst.

Figur 10. Område ovenfor Karvika og Tømmervika. Sett mot øst.

Det ble tatt i alt 86 prøvestikk både ovenfor- og nedenfor E6, men alle var forbausende nok negative. Det var spor etter kull både i torva og øverst i sanden i flere av prøvestikkene, men ingenting håndfast utover dette. Overflaten var lyng- og mosebevokst og besto i regelen av et tynt torvlag på ca. 10 cm med en god del større steiner spredt utover. Undergrunnen varierte naturligvis noe mer, men besto vanligvis av et grått grovt sand-, grus- og mindre steinlag som gradvis gikk over til stadig større stein og mørkere grå og brun sand lengre nede.

Også områdene ved Bukta og Bukteneset nedenfor E6 ble ansett for å ha et høyt funnpotensial. Dette var først og fremst knyttet til det forhold at det det var ei sørvendt bukt der med bølgebeskyttelse og god tilgang på ferskvann, samt at det var fine veldrenerte flater rett nord for neset.

Steinalderboplassen som ble funnet i Bukta (se kapittel 5) lå imidlertid noe lavere enn det vi i utgangspunktet hadde sett for oss, og framsto nærmest isolert på en svært liten sørvendt terrasse i skråninga ned mot husene og havet nedenfor. Det ble tatt 54 prøvestikk på de beste åpne lyngbevokste flatene fra hyttebebyggelsen på Bukteneset og videre nordvest på begge siden av bolighusene på Gnr/Bnr. 37/14, men uten resultat. Under det tynne torvlaget var undergrunnen stort sett av samme karakter som de positive prøvestikkene i Bukta.

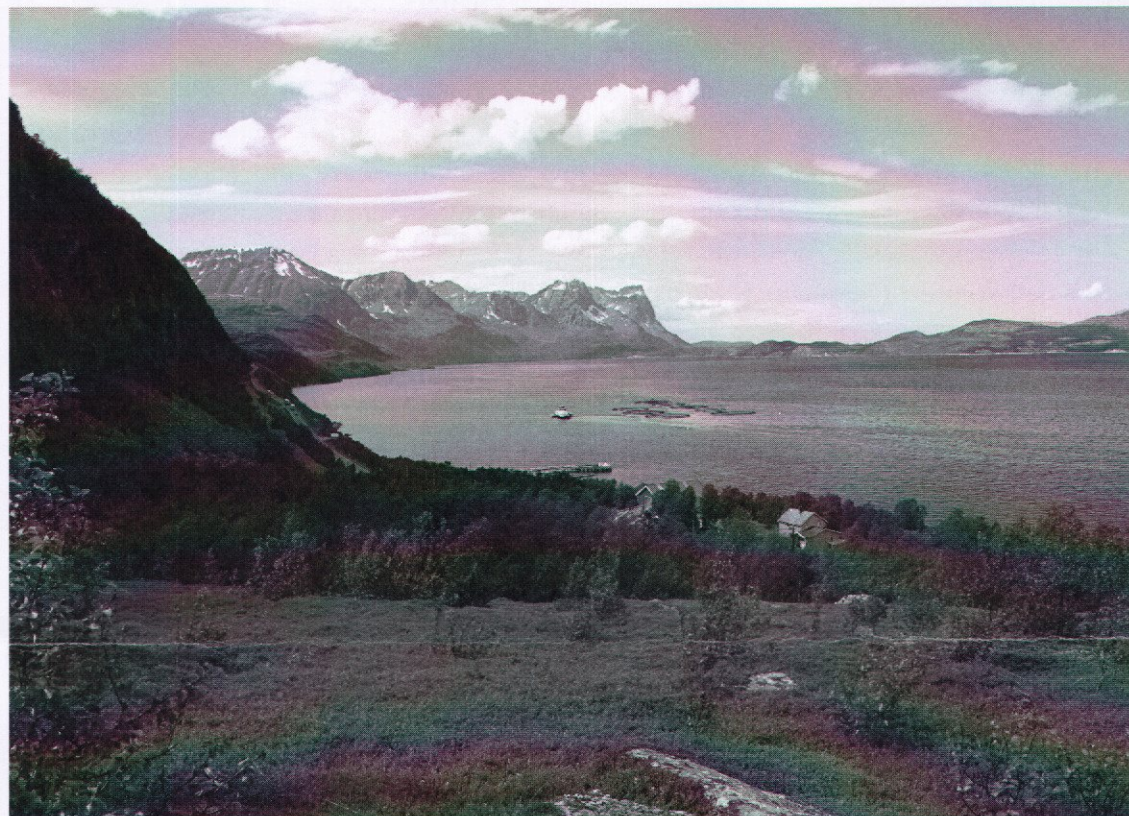
Det tredje feltet med høy prioritet på «Kvænangensida» lå i området rundt Rakkeneset. Her var det spesielt en over 100 meter lang nordvest-sørøst gående fin terrasse på sørsida av Rakkeneselva som var interessant (figur 11). Den ligger ca. 27 moh. og i samme høyde som lokaliteten som ble funnet i Bukta ca. 3 km lengre sørøst. Nedenfor er det tidligere registrert 3 moderne rektangulære hustufter. På selve terrassen og langs elva på nordvestsida ble det tatt til sammen 27 prøvestikk som alle var negative. Undergrunnen var også her stort sett av samme karakter som i Bukta. Ovenfor E6, ca. 60 moh. og rett nordvest for Rakkeneselva var det videre et stort flatt og tørt område som ble nærmere undersøkt. «Platået» var preget av omfattende moderne forstyrrelser, bl.a. oppdyrkede arealer og annen jordbruksaktivitet, samt flere ødelagte bunkere og skytestillinger som skal være fra 2. verdenskrig. Det ble tatt 12 prøvestikk på nord- og nordvestsida langs kanten av platået, men ingen funn ble gjort. Undergrunnen besto for en stor del av forvitret stein, grå grus og sand. Langs skråninga nedenfor platået i nordvest og ned til våningshusene ved Rakkenesbukta ble vegetasjonen tettere og terrenget mer fuktig, ujevnt og steinete. På tre små oppdyrkede felt ble det imidlertid tatt noen spredte prøvestikk for å teste undergrunnen, men jordmassene var for dårlige til videre innsats.

Figur 11. Fin terrasse like sør for Rakkeneselva. Sett mot nordvest.

Hva gjelder områdene med lavest prioritert kan vi, hvis vi igjen begynner fra sør, nevne strekninga mellom Karvika og Bukteneset. Her var landskapet innenfor planområdet vekslende mellom relativt bratte bare bergskrenter og tett skogvokst. Vi fant imidlertid noen åpne lyngbevokste flater rett sør

for elva Guobijohka mellom ca. 30 og 60 moh. hvor det ble tatt 39 negative prøvestikk. I den lavestliggende delen besto undergrunnen stort sett av tykk torv som gikk rett ned på fast berg eller større steinblokker. Høyere oppe og rett nedenfor E6 var undergrunnen bedre med et tynt torvlag etterfulgt av grå sand og grus med rustbrun sand i bunnen. Det ble ikke gjort noen undersøkelser på strekninga mellom Rakkenesbukta og Sandneselva, bortsett fra en visuell inspeksjon fra veien og fra platået ved Rakkeneset. Terrenget var rasutsatt og ofte stupbratt og det ga naturlig nok ingen mening å gjøre noen forsøk her (figur 12).

Figur 12. Strekninga fra Rakkenesbukta og videre nordover.

7. VURDERINGER OG KONKLUSJON

Etter omfattende visuell overflatebefaring og prøvestikking gjennom planområdet ble det funnet et nytt kulturminne i Bukta på delstrekning 3 mellom Sandneselva og Karvika. Lokaliteten er fra eldre steinalder, og størrelsen og funnmengden antyder at dette trolig ikke har vært en regulær boplass, men snarere et oppholdssted av kortere varighet. Den gode tilgjengeligheten til den klart avgrensede terrassen hvor funnene ble gjort, kulturminnene som tidligere er registrert nedenfor, samt båtbyggingshistoria til stedet gjør imidlertid at Bukta både har stor opplevelsesverdi og pedagogisk verdi. Undersøkelsene for øvrig framviste ingen nye automatisk fredede kulturminner. Hva gjelder kontrollregisteringer og eventuelle nye samiske kulturminner henvises til rapport fra Sametinget.